

Faith Revisited

ה' יצא ממעיך הוא יירשך: ויוצא אתו החוצה ויאמר הפטר
נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר
לו כה יהיה זרעך: והאמן ביהוה ויחשבה לו צדקה:

בראשית טו

1

Genesis 15

(ו) והאמן בה' ויחשבה לו צדקה. פירש רש"י הקדוש ברוך הוא חשב לו צדקה וזכות * על האמונה שהאמן בו. ואיני מבין מה הזכות הזאת, למה לא יאמין באלהי אמן * והוא הנביא בעצמו ולא איש אל ויכוב *⁸, ומי שהאמין לשחוט את בנו היחיד האהוב ושאר הנסיונות איך לא יאמין בבשרה טובה *⁹. והנכון בעיני כי יאמר שהאמן בה' וחשב כי בצדקו של הקב"ה * יתן לו זרע על כל פנים, לא בצדקת אברם ובשכרו, אף על פי שאמר לו שכרך הרבה מאד, ומעתה לא יירא * פן יגרום החטא. ואף על פי * שבנבואה הראשונה חשב שתהיה על תנאי כפי שכר מעשיו, עתה כיון שהבטיחו שלא יירא מן החטא ויתן לו זרע, האמין כי נכון הדבר מעם האלהים *¹⁰, אמת לא ישוב ממנה *¹¹, כי צדקת ה' היא ואין לה הפסק, כענין שכתוב בי נשבעתי נאם ה' יצא מפיו צדקה דבר ולא ישוב *¹², או יאמר כי אברהם האמין שיהיה לו זרע יורש על כל פנים *¹³, והקב"ה עוד חשב לו ההבטחה הזו שהבטיחו צדקה, כי בצדקת ה' יעשה כן, כמו אלהים חשבה לטובה *¹³, וכן ותחשב לו לצדקה *¹⁴, דפנחס, שחשב לו הבטחתו זו שבטח בשם במעשה הוא לצדקה לדור ודור *¹⁵, כי לעולם ישמור לו האל בעבורה צדקתו וחסדו, כדרך לעולם אשמור לו חסדי *¹⁵:

2

רמב"ן

Ramban

6. AND HE BELIEVED IN THE ETERNAL; AND HE ACCOUNTED IT TO HIM FOR RIGHTEOUSNESS. Rashi's explanation is: The Holy One, blessed be He, accounted it to Abraham for righteousness and merit because of the faith with which he had trusted in Him.

But I do not understand the nature of this merit. Why should he not believe in the G-d of truth, and he himself is the prophet, and *G-d is not a man, that He should lie?*²⁴² Furthermore, he who believed [and on the basis of this belief was ready] to sacrifice his only son, the beloved one, and withstood the rest of the trials, how could he not believe a good tiding?

The correct interpretation appears to me to be that the verse is stating that Abraham believed in G-d and he considered it due to the righteousness of the Holy One, blessed be He, that He would give him a child under all circumstances, and not because of Abram's state of righteousness and his reward, even though He told him, *Your reward shall be very great.*²⁴³ Thus from now on he would no longer have to fear that sin might prevent the fulfillment of the promise. Now although in the case of the first prophecy²⁴⁴ Abraham had thought that the promise was conditional upon the recompense for his deeds, yet now since He promised him that he should have no fear on account of sin and that He will give him a child, he believed that *the thing is established by G-d,*²⁴⁵ *truth He will not turn from it.*²⁴⁶ For since this is a matter of the righteousness of G-d, it has no break in continuity, even as it is written, *By Myself have I sworn, saith the Eternal, the word is gone forth from My mouth in righteousness, and shall not come back.*²⁴⁷

3

שמות יד

Exodus 14

לא שִׁפְתַי הֵימָּן: וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
בְּמִצְרַיִם וַיֵּרְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ בִּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עֲבָדוּ:

מהר"ם

(לא) ויאמינו בה' וגו', ויאמינו ב', ואידך ויאמינו אנשי נינוה
באלהים (יונה ג ה) בהפטרטה³ יונה בן אמיתי, כדאיתא⁴ לאחר
שיצא פרעה מן הים ונטבעו כל (אילו) [חילון] יצא הוא יחידי
ונעשה מלך בנינוה, וזה ויאמינו שכבר הכיר ביד אלוה שנגעה
בו, שנטבעו חילו בים, הילכך מיד כשבא יונה ויקרא ויאמר עוד
ארבעים יום ונינוה נהפכת (שם ד) ומיד האמין פרעה בטוב, ומיד
ויקם מכסאו ויעבר אדרתו מעליו וגו' (שם ו). ובמשה, ב', ואידך

יונה פרק ג

4

ימים: ויחל יונה לבוא בעיר מהלך יום אחד ויקרא ויאמר
עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת: ויאמינו אנשי נינוה באלהים
ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם: ויגע הדבר

מלבי"ם

(ח) ויאמינו אנשי נינוה באלהים, והיה החדוש שהאמינו תיכף ולא בקשו אות או מופת
ותיכף התחילו בתפלה ע"י שלבשו שקים לתענית והכנעה, והעם לא התעוררו לתשובה כי לא עלה על דעתם שהם חוטאים כי
יונה לא הודיעם זאת כנ"ל:

5

מכילתא בשלה

גדולה האמונה שהאמינו ישראל בני שאמר והיה העולם, שבסכר
שהאמינו ישראל בה' שרתה עליהם רוח הקידש ואמרו שירה, שנאמר (שמות
יד, לא): "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", ונאמר (שם טו, א): "אז ישיר משה ובני
ישראל", וכן אתה מוצא שלא ירש אברהם אבינו העולם הזה והעולם הבא, אלא
בזכות אמינה שהאמין בה' שנאמר (בראשית טו, ו): "והאמן בה' ויהי שבה לו
צדקה"... וכן אתה מוצא שלא נאלו ישראל ממצרים אלא בסכר האמונה, שנאמר
(שמות ד, לא): "ויאמן העם"... וכן אתה מוצא, שאין הגלויות מהכנסות אלא
בסכר אמינה שנאמר (ש"י, ש"ו ט, ו, ז): "אתי מלבבני תבואי תשורי מראש
אמנה", (הושע ב, כא—כב): "וארשתיה לי לעולם... וארשתיה לי באמונה".

8

ספר החינוך מצוה כה
מצות האמונה במציאות ה'

וּצְנִין הָאֱמֵנָה הוּא. שִׁקְבַע בְּנַפְשׁוֹ שֶׁהָאֱמֵת בֵּן וְשֵׁאֵי
אֶפְשֶׁר חֲלוּף זֶה בְּשׁוּם פְּנִימִים. וְאִם יִשְׁאֵל עָלָיו, יִשִּׁיב
לְקַל שׂוֹאֵל, שֶׁזֶה נֶאֱמָר לְבוֹ וְלֹא יוֹדֵה בְּחֲלוּף זֶה אֶפְלוּ
יֹאמְרוּ לְהַרְגוֹ, שֶׁכָּל זֶה מִחִיּוֹק וְקוֹבֵץ הָאֱמֵנֵת הַלֵּב
כְּשֶׁמוֹצִיא הַדָּבָר מִן הַלֵּם אֶל הַפֶּעַל, רְצוּנֵי לוֹמַר
כְּשֶׁיִּקְרָא בְּדָבָרֵי פִּי מֵה שֶׁלְבוֹ גּוֹמֵר, וְאִם יִנְקֵה לְעֹלֹת
בְּמַעֲלֹת הַחֲקִמָה וּלְכַבּוֹ יִבִּין וְיִצְיָנוּ יִרְאֶה בְּמוֹפֵת
בְּחִתּוֹף, שֶׁהָאֱמֵנָה הַזֹּאת שֶׁהָאֱמִין אֱמֵת וְכָרוּר, אִי
אֶפְשֶׁר לְהִיּוֹת דָּבָר בְּלִמֵּי זֶה, אֲזַי יִקְרָא מִצְוַת עֲשֵׂה
זֶה מִצְוָה מִן הַמְּבֻחָר.

ר' בחיי על שמות יד:לא

6

ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כולה תקנו לנו רז"ל בתפלה ובברכות לענות, אמן' שהוא נגזר מלשון אמונה, ומלשון הודאה, שמקבל עליו דברי המברך ומודה בהם*, וזהו שארז"ל⁷¹: אמן קבלה אמן שבועה אמן קיום, ועל זה אמר⁷²: גדול העונה אמן יותר מן המברך. ובארר הענין: כי המברך מעיד בברכתו של הקב"ה שהוא מקור הברכה, והעונה אמן הוא מקיים השטר⁷³, והוא העקר, שאין קיום העדות בעד ראשון אלא בעד שני שהעדות נגמר על ידו, והעונה אמן הוא העד השני, וצריך הוא שיצטרף עם העד הראשון שהוא המברך כי עמו העדות קיים.

רמב"ם מורה נבוכים I:50

7

Know, thou who studiest this my Treatise, that belief is not the notion that is uttered, but the notion that is represented in the soul when it has been averred of it that it is in fact just as it has been represented. If you belong to those who are satisfied with expressing in speech the opinions that are correct or that you deem to be correct, without representing them to yourself and believing them, and still less without seeking certain knowledge regarding them, you take a very easy road. In accordance with this, you will find many stupid people holding to beliefs to which, in their representation, they do not attach any meaning whatever.

In the English language the word "faith" is profaned when applied to man. For instance, it is improper to say "I have faith" in another human being. From a strictly philosophical and philological viewpoint, no one can have faith in another man. It is blasphemy to say "I have faith in man." Confidence, yes, but not faith. To have faith in people means the deification of man. It is sacrilegious.

Faith means an absolute act which results in complete reliance without any reservations, conditions, or qualifications. Faith means complete trust. The person in whom I have faith will not betray me—never, never, never!

Faith in God also requires something else of us. Faith in God requires that the faithful suspend judgment from time to time. It is not only the surrender of the body but of the mind. Emunah [faith] confronts man with the challenge to suspend his intuitive judgment and to act irrationally and illogically. At times man must act in a certain fashion even though he does not understand why he is required to conduct himself in such a manner.

Faith confronts man with the challenge to suspend his judgment and to deny the principle or norm he has been preaching all his life. Only a man-child can surrender and suspend his judgment.

9

Rav Joseph Soloveitchik to YU Rabbinic Alumni (1973), as related in The Ray, by Aaron Rakefet-Rothkoff